

Tijdelijk bestuurlijke beslismomenten regionale waterkeringen

Inleiding

In onderstaande tijdelijk zijn de bestuurlijk relevante beslismomenten ten behoeve van de boezemwaterveiligheid vanaf 1998 tot heden opgeschreven. Voor de tijdelijk is het van belang dat gaandeweg het traject de rolverdeling tussen de provincies en de waterschappen verandert vanwege de invoering van de Waterwet per **2011**. De provincie is vanaf dan alleen nog verantwoordelijk voor het opstellen van de normen en het waterschap voor de toetsing aan de normen en het opstellen en uitvoeren van de verbetermaatregelen.

Chronologische volgorde beslismomenten en (wederzijdse) toezeggingen

Naar aanleiding van de hoogwaterperiode van eind 1998 hebben de provincies Groningen en Drenthe en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijvest diverse studies uitgevoerd naar de veiligheid van de boezemsystemen. Deze zogenaamde HOWA studies (HOogWATER I en II, **1999-2003**) hadden als doel het benoemen van maatregelen die in 2015 het watersysteem op orde zouden brengen. In die periode was de Provincie Groningen verantwoordelijk voor normstelling én de veiligheid van de keringen en derhalve opdrachtgever, en dus ook verantwoordelijk, voor deze studies.

Uit de HOWA II studie bleek, dat het creëren van een meebewegende berging in de Eelder- en Peizermaden (later de Onlanden genoemd en gerealiseerd in **2005-2014**) voldoende zou zijn om dit doel te realiseren. In HOWA II waren tevens een aantal andere bergingsgebieden (De Delthe, De Oude Riet, De Dijken en de Wemerpolder) in beeld. In **2003** is door de provincie uiteindelijk besloten deze bergingen te laten afvallen vanwege het geringe maatschappelijke draagvlak, hoge kosten en omdat De Onlanden voldoende waarborg voor de waterveiligheid gaf. De verlaging van de boezemwaterstanden als gevolg van het al dan niet inrichten van (meebewegende) berging, heeft logischerwijs consequenties voor de benodigde hoogte van de regionale kaden.

In **2003** wordt de Lettelberterbergboezem net ten noorden van het Leekstermeer ingericht.

Door de provincies Groningen en Drenthe is in **2005** besloten dat alle aangewezen regionale keringen tenminste een hoogwaterstand moeten kunnen weerstaan met een herhalingsfrequentie van 1 keer per 100 jaren (aangeduid als 1:100). Een waterstand met een herhalingsfrequentie gelijk aan de norm wordt maatgevende hoogwaterstand (MHW) genoemd.

In **2005** start de aanleg van de Onlanden. In september 2014 wordt het project afgerond.

In **juni 2006** stelt het algemeen bestuur het "beleidsplan reconstructie kaden waterschap Noorderzijvest" vast. Dit beleidsplan was gebaseerd op de verwachting dat als gevolg van de waterberging De Onlanden, de maatgevende waterstanden in het boezemstelsel substantieel zou dalen. In het plan staan zo'n 14 km aan kades opgenomen. De benoemde verbeteringswerkzaamheden zijn voor 2012 afgerond. Deze verbeteringswerkzaamheden hadden alleen betrekking op de kadehoogten, en waren gericht op het voldoen aan de normering die geldt in 2015. In het beleidsplan is opgenomen dat na het realiseren van de waterberging opnieuw onderzocht zou worden of met de genomen maatregelen aan de veiligheidsnormen wordt voldaan.

In **2009** besluit Provincie Groningen in gezamenlijk overleg met de waterschappen Noorderzijvest en Hunze en Aa's om in een Quick Scan HOWA III na te gaan of er nog aanvullende maatregelen nodig zijn om o.a. de klimaatverandering tot 2025 op te vangen. In deze studie wordt geconcludeerd dat in

HOWA I en II een te rooskleurig beeld ontstaan is van de robuustheid van het boezemsysteem van Noorderzijlvest. Dit komt door het inmiddels gemoderniseerde en verbeterde model-instrumentarium, de opname van klimaateffecten en een betere kennis van het watersysteem. Concreet betekent dit dat de MHW's na realisatie van De Onlanden hoger uitvallen dan destijds verwacht. Dit zorgt er automatisch ook voor dat in 2015 veel minder keringen aan de normering voldoen dan eerder was verwacht. Dit verschil wordt aangeduid als 'restopgave 2015'.

In het provinciaal toezichtsoverleg van **21 maart 2011** wordt afgesproken dat het waterschap voorrang geeft aan de uitvoering van maatregelen om de restopgave voor 2015 in de Electraboezem en Fivelingoboezem te realiseren vóór 1 januari 2020. Ook wordt op basis van de conclusies uit de Quick Scan HOWA III afgesproken een nieuwe boezemveiligheidsstudie te starten die de waterschappen, als gevolg van de invoering van de Waterwet, zullen leiden. Voor deze studie wordt afgesproken dat er getoetst en ontworpen wordt op de nieuwe veiligheidsnormen die Provinciale Staten van Groningen met ingang van 2025 wil verplichten. Voorafgaand aan de boezemveiligheidsstudies van beide waterschappen voert de provincie Groningen daarom een onderzoek uit naar de gewenste toekomstige veiligheidsnormen. Voor de trajecten langs het Lauwersmeer en langs het Eemskanaal moet een veiligheidsnormen van 1:300 gaan gelden. In de stad Groningen en nabij Appingedam en Delfzijl 1:1.000. In de overige gebieden geldt de norm 1:100. De zwaardere veiligheidsnorm hangt samen met een toenemend veiligheidsbesef en de verwachte grotere gevolgen van een eventuele overstroming in verband met de achterliggende bewoning en economische waarde. De verwachting is dat de nieuwe normering vooral consequenties heeft voor de regionale keringen op het vlak van stabiliteit.

Het AB wordt op **25 mei 2011** over de uitkomsten van de Quick Scan HOWA III geïnformeerd en de vervolgstappen die het waterschap zal zetten.

In **september 2011** start het waterschap de voorbereidingen voor de nieuwe boezemveiligheidsstudie. De studie gaat Droge Voeten 2050 (DV2050) heten en is bedoeld om te bepalen welke maatregelen nodig zijn om in 2020 alsnog de restopgave van 2015 op te lossen én om in 2025 aan de veiligheidsnormering te kunnen voldoen. Bij de bepaling van de benodigde maatregelen wordt een doorkijk genomen naar de verwachte klimaatsituatie in 2050 (o.a. neerslag, zeespiegelstijging, bodemdaling etc. op basis van de dan beschikbare klimaatscenario's van 2006). In DV2050 worden ook de definitief te hanteren MHW's (horende bij de veiligheidsnormering voor 2025) bepaald.

Begin januari 2012 treedt er een hoogwaterperiode op bij Hunze & Aa's en bij onszelf. De Eemskanaalkade bleek zwak en ook in de omgeving van Sebaldeburen en Tolberterpetten dreigde water over de kade te stromen. In bestuurlijk overleg met de provincie Groningen op **7 januari 2012** zegt het waterschap toe een tussentijdse analyse uit te voeren naar de hoogte van de regionale waterkeringen op basis van de voorlopige veiligheidsnormering voor 2025.

Op **25 april 2012** wordt het AB geïnformeerd over de start van de boezemveiligheidsstudie DV2050. Het AB stelt het plan van aanpak en het krediet voor de planfase vast. De studie wordt uitgevoerd in de periode van 1 augustus 2012 tot en met 30 april 2014.

Op **29 mei 2013** wordt het AB geïnformeerd over de uitkomsten van de op 7 januari 2012 toegezegde toetsing. Een fors deel van de keringen blijkt in deze benadering niet te voldoen. Als toezichthouder ontvangt de provincie deze toetsing ook. Op 26 juni 2013 wordt deze in Provinciale Staten van Groningen besproken. Daarvoor al in commissie.

Een dag eerder, op **25 juni 2013**, wordt in een bestuurlijk overleg tussen de provincie en het waterschap de afspraak gemaakt om de no-regret keringen (de keringen langs het boezemwater van Hunze & Aa's) op 1 januari 2019 aan de veiligheidsnorm voor 2025 te laten voldoen. Dit wordt

mogelijk geacht, omdat de juiste MHW's voor de no-regret keringen al bekend zijn en destijds de aardbevingsdiscussie met de 'klap van Huizinge' op 16 augustus 2012 hoog op de agenda was gezet. Voor de overige keringen wordt de datum van 1 januari 2020 afgesproken. Het waterschap stelt op basis van deze afspraken een plan van aanpak ten behoeve van de provincie op.

Op **3 juli 2013** wordt het AB mondeling bijgepraat over het proces en de ontwikkelingen.

Op **27 november 2013** wordt het AB schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de regionale keringen.

In het info-AB van **23 april** en **21 mei 2014** wordt het algemeen bestuur middels presentaties bijgepraat over de uitkomsten van de DV2050 studie en de voorgestelde (concept) maatregelen.

Op **4 juni 2014** is besluitvorming over DV2050 in het AB aan de orde. Het algemeen bestuur besluit onder andere dat het zogenoemde maatregelenpakket A de voorkeursvariant is en verder uitgewerkt kan worden, om definitief in te stemmen met de nieuwe veiligheidsnormering 1:1.000 en 1:300 naast de 1:100, om krediet voor het vervolg te verlenen en vraagt het dagelijks bestuur voortvarend uitvoering aan het besluit te geven.

Het algemeen bestuur stelt het maatregelenpakket A definitief vast op **26 november 2014**. In dezelfde vergadering wordt het Jaarplan 2015 vastgesteld. In dit jaarplan en daaropvolgend worden de afzonderlijke maatregelen van het maatregelenpakket als projecten opgenomen. Het betreffen: Gebiedsinrichting Westerkwartier, Optimalisatie Onlanden, Regionale keringen (opgesplitst in Lauwersmeer en overig) en capaciteitsuitbreiding gemaal Schaphalsterzijk.

Medio februari 2015 wordt het algemeen bestuur door het DB per brief op de hoogte gesteld van het feit dat Wetterskip Fryslân heeft besloten om de benodigde toekomstige waterveiligheidsmaatregelen tot 2030 in extra berging te realiseren en niet te kiezen voor een gemaalvariant. Daarmee is de keuze voor de realisatie van bemalingscapaciteit op de R.J. Cleveringsluizen niet langer opportuun en is kadeverhoging voor het Lauwersmeer de meest kostenefficiënte oplossing.

Het algemeen bestuur stelt op **1 juli 2015** het Waterbeheerprogramma 2015-2021 vast. Hierin is over de keringen opgenomen:

"In 2013 hebben we in een plan van aanpak afspraken gemaakt met de provincie om alle regionale keringen in 2020 op orde te hebben. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, voeren we uit volgens een op te stellen plan van aanpak. In 2018 zullen we klaar zijn met de verbeteringswerkzaamheden aan de kade van het Eemskanaal NZ. In 2020 zal het merendeel van de maatregelen van het pakket droge voeten 2050 uitgevoerd zijn. "

Op **1 juni 2016** stelt de provincie de Provinciale Omgevingsverordening provincie Groningen 2016 (POV2016) vast. Hierin is de nieuwe normering voor de regionale waterkeringen opgenomen en per wanneer de regionale waterkeringen aan deze nieuwe norm moeten voldoen.

In de vergadering van **21 september 2016** besluit het algemeen bestuur de capaciteitsvergroting van gemaal H.D. Louwes en de sluiting van Schouwerzijk bij extreme afvoeren als meest kosteneffectieve maatregel toe te voegen aan maatregelenpakket A. Capaciteitsvergroting blijkt nodig als gevolg van een tussentijdse bijstelling van klimaatscenario's. Daarmee wordt de MHW in de Electraboezem verlaagd en vermindert de opgave van de verhoging van de regionale keringen als onderdeel van maatregelenpakket A.

In het jaarplan **2017** wordt ook de voorbereiding van de uitbreiding van gemaal H.D. Louwes en de sluitvoorziening van Schouwerzijk als project opgenomen.